

“ஒற்றுமையை
வளர்ப்போம்
சாதனைகள்
படைபோம்”

In Unity
We Achieve
Greatness

Aoteana NZ Federation of Tamil Sangam

101
MĀORI Whakataukī
மாவோரியன் பழமொழிகள்
MĀORI PROVERBS

Ki te kore nga putake e mākukungia e kore
te rakau e tupu.

If the roots of the tree are not watered the
tree will never grow.

மரத்தை வச்சவன் தண்ணீர் ஊற்ற
வேண்டும்

—————

He aha te mea nui o te ao? He tangata,
he tangata, he tangata!

What is the most important thing in the
world? It is people!

மானுடப்பிறவி மகத்தானது

—————

He kino tokomaha ki te kai i ngā kai, tēnā kia
tū ki te mahi, ka aha hoki?

When it is time to eat there are many. When
it is time to work, what then?

உண்ணும் நேரம் வரும்போது பல
உள்ளன. வேலை செய்ய வேண்டிய
நேரம் வந்தவுடன், பிறகு என்ன?

Patua te taniwha koi tamariki.

Beat the monster while it is still a baby.

முள்ளை முளையிலேயே கிள்ளி எறி

He taonga rongonui te aroha ki te tangata.

Goodwill towards others is a precious
treasure.

மற்றவர்களிடம் உள்ள நல்லெண்ணமே
மதிப்புமிக்க பொக்கிஷம்.

E tino mōhio ai te tāngata ki te tāngata me
mōhio anō ki te reo me ngā tikanga taua
tāngata.

To know people well, one needs to know
their language and customs.

மக்களை நன்கு அறிய, ஒருவர்
அவர்களின் மொழி மற்றும்
பழக்கவழக்கங்களை அறிந்து கொள்ள
வேண்டும்.

Whatungarongaro te tangata toitū te
whenua.

As man disappears from sight, the land
remains.

மனிதன் கண்ணில் இருந்து
மறைந்ததாலும், நிலம் நிலைத்திருக்கும்.

Whāia te mātauranga hei oranga mō
koutou.

Seek after wisdom for the sake of your
well-being.

உங்கள் நல்வாழ்வுக்காக ஞானத்தைத்
தேடுங்கள்.

Kauraka e waiho tō tātou reo kia mate
pīrau.

Don't leave our language to die a rotting
death.

நம் மொழியை அழுகி மரணிக்க விட்டு
விடாதீர்கள்.

Toku reo, toku ohooho.

My language, My awakening.

என் மொழியே, என் விழிப்பு.

He manako te koura i kore ai.

Wishing for the crayfish won't bring it.

வெறுங்கை முழம் போடாது

Mauri mahi, mauri ora; mauri noho, mauri mate.

Industry begets prosperity (security); idleness begets poverty (insecurity).

தொழில் செழிப்பை (பாதுகாப்பு)
பிறப்பிக்கிறது; சும்மா இருப்பது
வறுமையை (பாதுகாப்பின்மை)
பிறப்பிக்கிறது.

Kei mate ā tarakihi koe, engari kia mate ā ururoa.

Die like a shark, not like a limp octopus.

வீரனாக மடி கோழையாக அல்ல

He ora te whakapiri, he mate te whakatakariri.

There is strength in unity, defeat in anger / division.

ஒற்றுமையில் பலம் இருக்கிறது,
கோபத்தில்/பிரிவினையில் தோல்வியே
இருக்கிறது.

He iti te hau marangai, E tū te Pāhokahoka.

There may be a little storm, but in the end,
there is a rainbow.

புயலுக்குப் பின் அமைதி

Ahakoā he iti kete, he iti nā te aroha.

It is the thought that counts.

எண்ணம்தான் முக்கியம்.

Tangata ako ana i te whare, te turanga ki te marae, tau ana.

A person who is taught at home, will stand collected on the Marae.

வீட்டில் கற்பிக்கப்படும் ஒரு நபர்,
களத்தில் நிலையாக நிற்பார்.

Ki te kahore he whakakitenga ka ngaro te iwi.

Without foresight or vision the people will be lost.

தொலைநோக்கு பார்வை இல்லாமல்
மக்கள் தொலைந்து போவார்கள்.

Ehara taku toa i te toa takitahi, engari kē he toa takitini.

My success should not be bestowed onto me alone, as it was not individual success but success of a collective.

எனது வெற்றி எனக்கு மட்டுமானதல்ல, ஏனெனில் அது தனிப்பட்ட வெற்றியல்ல, ஒரு கூட்டு வெற்றி.

Mehemea ka moemoeā ahau, ko ahau anake, Mehemea ka moemoeā tātau, ka taea e tātou.

If I dream, I am alone. If we dream, we can.

ஒரு கை தட்டினால் ஓசை வராது

Ki te kotahi te kakaho ka whati, Ki te kapuia e kore e whati.

Alone we can be broken. Standing together, we are invincible.

ஒற்றுமையே பலம்

He tao huata e taea te karo, he tao kupu
kāore e taea te karo.

A spear can be deflected but once words
have been said, they can't be taken back.

வார்த்தையை கொட்டினால் அள்ள
முடியாது.

He rei ngā niho, he parāoa ngā kauae.

One must have the right qualifications for big
enterprises.

பெரிய நிறுவனங்களுக்கு ஒருவர்
சரியான தகுதி பெற்றிருக்க வேண்டும்.

Hōhonu kaki, pāpaku nana.

A deep neck, but a shallow outcome.

ஆழமான கழுத்து, ஆனால் ஒரு
மேலோட்டமான விளைவு.

Ko ia kāhore nei i rapu, tē kitea.

He who does not seek will not find.

தேடாதவன் கண்டுபிடிக்க மாட்டான்.

Tiwhatiwha te pō, tiwhatiwha te ao.

Gloom and sorrow prevail, day and night.

இருளும் துக்கமும், இரவும் பகலும்
நிலவுகிறது.

Kāore te kūmara e kōrero mō tōna ake reka.

The sweet potato doesn't speak of its own
sweetness.

தற்பெருமை கூடாது

He rangi tā Matawhāiti, he rangi tā
Matawhānui.

The person with a narrow vision sees a
narrow horizon, the person with a wide vision
sees a wide horizon.

குறுகிய பார்வை உள்ளவர் குறுகிய
அடிவானத்தைப் பார்க்கிறார், பரந்த
பார்வை உள்ளவர் பரந்த
அடிவானத்தைப் பார்க்கிறார்.

Waiho ma te tangata e mihi, kia tau ai.

It would be better to let others praise.

தற்பெருமையை விட பிறர் போற்றலே
நன்று

Ahakoā he iti, he pounamu.

Despite being small you are of great value.

கடுகு சிறுத்தாலும் காரம் குறையாது

Na te whakarongo me te titiro ka puta mai
te korero

Through looking and listening we gain
wisdom

பார்ப்பதன் மூலமும் கேட்பதன் மூலமும்
நாம் ஞானத்தைப் பெறுகிறோம்

Tē tōia, tē haumatia.

Nothing can be achieved without a plan,
workforce and a way of doing things.

ஒரு திட்டம், பணியாளர்கள் மற்றும்
விஷயங்களைச் செய்வதற்கான வழி
இல்லாமல் எதையும் சாதிக்க முடியாது.

E mua kai kai, e muri kai hūare.

The first to come eat food, those who are left
behind swallow spittle

பந்திக்கு முந்து படைக்குப் பிந்து

He tina ki runga, he tāmōre ki raro.

In order to flourish above, one must be firmly
rooted below.

மேலே செழிக்க, கீழே உறுதியாக
வேரூன்றி இருக்க வேண்டும்.

He pai ake te iti i te kore.

A little is better than none.

வெற்றிடத்தைக் காட்டிலும் சிற்றிடம்
பெரிது

E kore te matau e rawe ki te moana takai ai,
engari anō a uta.

It is not proper to prepare the hook at sea,
rather it should be done on shore.

கடலில் கொக்கியை தயாரிப்பது
முறையல்ல, மாறாக அது கரையில்
செய்யப்பட வேண்டும்.

Kaua e hoki i te waewae tūtuki, ā pā anō hei
te ūpoko pakaru.

Do not turn back because of minor obsta-
cles but press ahead to the desired goal.

சிறிய தடைகளின் காரணமாக
பின்வாங்காதீர்கள் ஆனால் விரும்பிய
இலக்கை நோக்கி அழுத்தமாக
முன்னேறுங்கள்.

He Toi whakairo, he mana tangata.

Where there is artistic excellence, there is
human dignity.

எங்கே கலைச் சிறப்பு இருக்கிறதோ
அங்கே மனித மாண்பு இருக்கிறது.

E kore te uku e piri ki te rino, ka whitikia e te
rā, ka ngahoro.

Clay does not stick to iron, when the sun
shines, it dries and falls away.

களிமண் இரும்பில் ஒட்டாது, சூரியன்
பிரகாசிக்கும் போது அது காய்ந்து
விழும்.

Mai i te kōpae ki te urupa, tatou ako tonu ai.

From the cradle to the grave, we are forever learning.

தொட்டில் முதல் கல்லறை வரை, நாம்
என்றென்றும் கற்றுக்
கொண்டிருக்கிறோம்.

Kaua e rangiruatia te hāpai o te hoe; e kore
tō tātou waka e ū ki uta.

Do not lift the paddle out of unison or our
canoe will never reach the shore.

துடுப்பை ஒருமையில் தூக்காதீர்கள்
அல்லது எங்கள் படகு ஒருபோதும்
கரையை அடையாது.

He toka tū moana, arā he toa rongonui.

Your strength is like the rock that stands in
raging waters.

உங்கள் வலிமை பொங்கிவரும் நீரில்
நிற்கும் பாறையைப் போன்றது.

He au kei uta e taea te karo, he au kei te
moana e kore e taea

You may dodge smoke on land, but you
cannot dodge current at sea.

நீங்கள் நிலத்தில் புகையை
தவிர்க்கலாம், ஆனால் கடலில்
நீரோட்டத்தைத் தவிர்க்க முடியாது.

He kokonga whare e kitea, he kokonga
ngākau e kore e kitea.

A corner of a house may be seen and
examined; not so the corners of the heart.

ஒரு வீட்டின் ஒரு மூலையைப் பார்த்து
ஆய்வு செய்யலாம்; இதயத்தின்
மூலைகளை ஆராய முடியாது.

Ko maru kai atu, ko maru kai mai, ka ngo-
hengohe.

Give as well as take, and all is well.

எடுப்பதை போல் கொடுத்தால்
அனைத்தும் நன்றாக இருக்கும்.

Hurihia tō aroaro ki te rā tukuna tō ātārangi kia
taka ki muri ki a koe.

Turn your face to the sun and the shadows fall
behind you.

உங்கள் முகத்தை சூரியனை நோக்கித்
திருப்புங்கள், நிழல்கள் உங்களுக்குப்
பின்னால் விழும்.

Whāia te iti kahurangi, ki te tuohu koe, me he
maunga teitei.

Seek the treasure you value most dearly; if you
bow your head, let it be to a lofty mountain.

நீங்கள் மிகவும் மதிக்கும் பொக்கிஷத்தைத்
தேடுங்கள்; நீங்கள் தலை குனிந்தால், அது
உயரமான மலையாக இருக்கட்டும்.

Ko te whaea te takere o te waka.

Mothers are like the hull of a canoe; they are the
heart of the family.

தாய்கள் தோணியின் மேலோடு
போன்றவர்கள்; அவர்களே குடும்பத்தின்
இதயமாக இருப்பவர்கள்.

Kia heke iho rā i ngā tūpuna, kātahi ka tika.

If handed down by the ancestors, it would
be correct.

முன்னோர்களால் கொடுக்கப்பட்டால்
அது சரியாக இருக்கும்.

Kia mau ki te aka matua, kei mau ki te aka
tāepa.

Cling to the main vine, not to the loose one.

தளர்வான கொடியை விட்டு, பிரதான
கொடியை பற்றிக்கொள்ளுங்கள்.

He iti te kōpara ka rērere i te puhi o te
kahikatea

Though the bellbird is small, it can reach the
crown of the kahikatea.

மணிப் பறவை சிறியதாக இருந்தாலும்,
அது கடின உழைப்பின் கிரீடத்தை
அடையும்.

He tangata momoe, he tangata māngere e
kore e whiwhi ki te taonga.

A sleepy headed or lazy fellow will never
obtain wealth.

உறங்கும் அல்லது சோம்பேறி மனிதன்
ஒருபோதும் செல்வத்தைப் பெற
மாட்டான்.

He aorere ka kitea; he huatau e kore e kitea.

The passing clouds can be seen but passing
thoughts cannot be seen.

கடந்து செல்லும் மேகங்களைக்
காணலாம் ஆனால் கடந்து செல்லும்
எண்ணங்களைக் காண முடியாது.

Ko te pae tawhiti, whāia kia tata; ko te pae
tata, whakamaua kia tina.

Seek out the distant horizons and cherish
those you attain.

தொலைதூர எல்லைகளைத் தேடி,
நீங்கள் அடைந்தவற்றைப் போற்றுங்கள்.

Ka mate te kāinga tahi, ka ora te kāinga rua.

When one house dies, a second lives.

ஒரு வீடு இறக்கும் போது, இரண்டாவது
வாழும்.

E tū te huru mā, haramai e noho, e tū te huru
pango, hanatu haere.

Let the white hair remain here; let the black
hair get up and go.

வெள்ளை முடி இங்கேயே இருக்கட்டும்;
கருப்பு முடி எழுந்து போகட்டும்.

Kei runga te kōrero, kei raro te rahurahu.

While the top is speaking, the bottom is
meddling.

தலை இருக்கும்போது வால்
ஆடக்கூடாது.

Kotahi tonu te hiringa i kake ai a Tāne ki Tikitiki o Rangi, ko te hiringa i te mahara.

There was only one power that allowed man to ascend to the upper most heaven and that was the power of the mind.

ஒரே ஒரு சக்தி மட்டுமே மனிதனை
உச்சமான சொர்க்கத்திற்கு ஏற
அனுமதித்தது, அதுவே மனதின் சக்தி.

He iti kai mā te kotahi e kai, kia rangona ai te reka.

If something is too small for division, do not try to divide it.

ஒன்று பிரிப்பதற்கு மிகவும் சிறியதாக
இருந்தால், அதைப் பிரிக்க
முயற்சிக்காதீர்கள்.

Ko tō kai waewae te tuku mai ki au, kia huaina atu, e arotau ana mai.

You allow your feet to come here to visit me, that it may appear to others as if you were glad to come.

என்னைப் பார்க்க உங்கள் கால்களை இங்கு
வர அனுமதிக்கிறீர்கள், அதனால் நீங்கள்
இங்கு வருவதில் மகிழ்ச்சி அடைவது போல்
மற்றவர்களுக்குத் தோன்றலாம்.

Ka kī te piro, o ngā manu, o ngā tāngata ka
kata.

When the stomach is full, the birds sing, the
men laugh.

வயிறு நிரம்பினால், பறவைகள்
பாடுகின்றன, மனிதர்கள்
சிரிக்கிறார்கள்.

He kūkū ki te kāinga, he kākā ki te haere.

A man who is of no consequence at home,
is one of importance abroad.

வீட்டிலே எலி வெளியிலே புலி

Ka tūhoa te rā, ka warara, ka hinga.

The sun rises to its zenith, and then declines.

சூரியன் அதன் உச்சநிலைக்கு எழுகிறது,
பின்னர் குறைகிறது.

Tama tū, tama ora; tama noho, tama mate
kai.

The man who gets up to work will be satisfied; but he who sits idle will want food.

வேலைக்கு எழும் மனிதன் அதில்
திருப்தி அடைவான்; ஆனால் சும்மா
உட்கார்ந்திருப்பவன் உணவு வேண்டும்
என்பான்.

Ki te hāmama popoia te tangata, e kore e
mau te ika.

If a man yawns whilst fishing, he will be
unsuccessful.

ஒரு மனிதன் மீன்பிடிக்கும்போது
கொட்டாவி விடுகிறான் என்றால் அவன்
வெற்றியடைய மாட்டான்.

Ngā kōrero o ērā rangi, mahue noa ake.

Promises of other days, wholly left behind!

மற்ற நாட்களின் வாக்குறுதிகள்,
முற்றிலும் பின்தங்கிவிட்டன!

Hoa piri ngāhuru, taha kē raumati.

Prosperity makes friends, adversity tries them.

செழிப்பு நண்பர்களை உருவாக்குகிறது,
துன்பம் அவர்களை சோதிக்கிறது.

Kāore ā te rākau whakaaro, kei te tohunga
te whakaaro.

The wood has no understanding, only the
carver.

மரத்திற்கு புரிதல் இல்லை,
செதுக்குபவருக்கு மட்டுமே உள்ளது.

He huānga ki Matiti, he tama ki Tokerau.

A relative in the planting season, a son at
harvest.

நடவு பருவத்தில் ஒரு உறவினர்,
அறுவடை நேரத்தில் ஒரு மகனாகிறார்.

Kei uta te pakanga, kei tai te whiunga.

Inland the fighting, at the seaside the killing.

உள்நாட்டு சண்டை, கடலோரத்தில்
கொலை.

He kai ia nā tā te tou e hoake?

Do you think to gain food through inaction?

செயலற்றதன் மூலம் உணவைப் பெற
நினைக்கிறீர்களா?

I ōrea te tuātara ka patu ki waho.

A problem is solved by continuing to find
solutions.

தொடர்ந்து தீர்வு காண்பதன் மூலம் ஒரு
பிரச்சனை தீர்க்கப்படுகிறது.

Te toto o te tangata, he kai; te oranga o te tangata, he whenua.

While food provides the blood in our veins, our health is drawn from the land and soils.

உணவு நமது நரம்புகளில் இரத்தத்தை வழங்கும் அதே வேளையில், நமது ஆரோக்கியம் நிலம் மற்றும் மண்ணிலிருந்து பெறப்படுகிறது.

Ahakoā whati te manga, e takoto ana anō te kōhiwi.

Although the branch is broken off, the trunk remains.

கிளை முறிந்தாலும் தண்டு அப்படியே இருக்கும்.

He marangai pānga tahi; pōtahi, pōrua, kua mutu.

Bad weather striking once, or for one day, perhaps two days and then it is finished.

விருந்தும் மருந்தும் மூன்று நாட்கள்.

Ka ora pea i a koe, ka ora koe i au.

Perhaps I survive because of you, and you
survive because of me.

ஒருவேளை நான் உங்களால்
பிழைத்திருக்கலாம், நீங்கள் என்னால்
பிழைத்திருக்கலாம்.

Mā roto hoki ka ora, ka pai te korero.

When the inside is satisfied the speech will be
good.

உள்ளம் திருப்தியடையும் போது பேச்சு
நன்றாக இருக்கும்.

Ka ki te puku, ka ora te tangata.

When the stomach is full, a person is satisfied
and well.

வயிறு நிரம்பியவுடன், ஒரு நபர்
திருப்தியடைகிறார் மற்றும் நன்றாக
இருக்கிறார்.

Mahia ngā mahi kei tamariki ana.

Make the most of your time when you are young.

நீங்கள் இளமையாக இருக்கும் போது
உங்கள் நேரத்தை அதிகம்
பயன்படுத்துங்கள்.

Hohoro i aku ngutu, e mau ana te tinana.
Promises are easily made, but not so readily fulfilled.

வாக்குறுதிகள் எளிதில்
செய்யப்படுகின்றன, ஆனால் அவ்வளவு
எளிதில் நிறைவேற்றப்படுவதில்லை.

E kore te pātiki e hoki ki tōna puehu.

The flounder (fish) does not return to his dust.

தத்தளிப்பவர் (மீன்) தன் மண்ணுக்குத்
திரும்புவதில்லை.

E kore te fino tangata e ngaro i roto i te
tokomaha.

A great man cannot be hidden in a crowd.

முழுப்பூசணியை சோற்றில் மறைக்க
முடியாது

He wahine, he whenua, ka ngaro te
tangata.

For a woman and land, men perish.

பெண்ணுக்கும் மண்ணுக்கும் ஆண்கள்
அழிந்து போகிறார்கள்.

He takaruretanga mahi, mahue ake.

Half-hearted efforts are soon abandoned.

அரைகுறை முயற்சிகள் விரைவில்
கைவிடப்படும்.

He iti te whāinga, he nui te paremata.

A little dispute, a great revenge. Out of a slight disagreement can grow serious troubles.

ஒரு சிறிய சர்ச்சை, ஒரு பெரிய பழிவாங்கும். ஒரு சிறிய கருத்து வேறுபாடு காரணமாக கடுமையான பிரச்சனைகள் உருவாகலாம்.

Kotahi anō te whetū e tū nei, koia?

Is there indeed only one star visible?

உண்மையில் ஒரே ஒரு நட்சத்திரம் மட்டும் தெரிகிறதா?

E tata mate, e roa taihoa.

Death is near, while by-and-by is far off.
Don't procrastinate.

மரணம் நெருங்கிவிட்டது, அதே சமயம் வழியும் தூரமும் வெகு தொலைவில் உள்ளது. தள்ளிப் போடாதீர்கள்.

Ko te nuinga o ngā whakatauākī nā te
tangata whai mana i whakatakoto.

The majority of statement have been made
by people of status.

வல்லான் வகுத்ததே வாய்க்கால்

Mā pango mā whero ka oti te mahi.

If worker and chief pulls together the job is
done.

தொழிலாளியும் தலைவனும் சேர்ந்து
இழுத்தால் வேலை முடியும்.

Ahakoā kai tahi, tērā a roto te hahae kē rā.

Although food is shared, insides are torn up.

உணவு பகிர்ந்தளிக்கப்பட்டாலும்,
உள்ளங்கள் கிழிந்துவிடும்.

Kia urupū tātou, kava e taukumekume.

Let us be united, not pulling against one another.

ஒன்றுபட்டால் உண்டு வாழ்வு

He oranga ngākau, he pikinga waiora.

Positive feelings in your heart will raise your sense of self-worth.

நேர்மறையான எண்ணங்கள் சுய மதிப்பை உயர்த்தும்.

Mehemea he raruraru kei a koe, me wewete e koe.

If you have troubles, free yourself.

உங்களுக்கு பிரச்சனைகள் இருந்தால், உங்களை விடுவித்துக் கொள்ளுங்கள்.

Ka tuwhera te tāwhera o te riri, kāore e titiro
ki te ao mārama

When the gates of war have been flung
open, you can't see reason.

போரின் வாயில்கள் திறக்கப்பட்டால்,
நீங்கள் காரணத்தைக் காண முடியாது.

E mōhiohia ana a waho kei roto he ana.

One cannot know from the outside what is
contained within.

உள்ளே என்ன இருக்கிறது என்பதை
வெளியில் இருந்து அறிய முடியாது.

Waiho mā te whakamā e patu.

Embarrassment is punishment enough.

சங்கடமே போதுமான தண்டனை.

He kitenga kanohi he hokinga mahara.

To see a face is to reminisce the memories.

முகத்தைப் பார்ப்பது என்பது
நினைவுகளை நினைவுபடுத்துவதாகும்.

Kāore e wehi tōku kiri ki te taraongaonga.

My skin is not afraid of the stinging nettle.

என் தோல் கொட்டும் செடிக்கு அஞ்சாது.

Tino kai, tino ora te kōpū.

He who has the produce of his labour stored
up will never want.

தன் உழைப்பின் விளைச்சலைச்
சேமித்து வைத்திருப்பவன் ஒருபோதும்
மேலும் விரும்ப மாட்டான்.

Tui tui tangata, tui tui korowai.

Bringing people together is like weaving a fine cloak.

மக்களை ஒன்று சேர்ப்பது ஒரு சிறந்த ஆடையை நெசவு செய்வது போன்றது.

Ko rō whare anō a rō whare, ko waho anō a waho.

The inside of the house is indeed inside the house, the outside is certainly outside.

வீட்டின் உட்புறம் உண்மையில் வீட்டிற்குள் உள்ளது, வெளிப்புறம் என்பது நிச்சயமாக வெளியே உள்ளது.

REFERENCES:

- Grey, G. (1857). Ko nga whakapepeha me nga whakaa-huarcka a nga tipuna o astearoa. Proverbial and popular sayings of the ancestors of the New Zealand race. Saul Solomon and Co., London.
- White, J. (1888). The Ancient History of the Maori, His Mythology and Traditions: Vol. V. Wellington: George Didsbury. Government Printer.
- Wilson, J. A. (1894). Sketches of Ancient Maori Life and History (Classic Reprint) [E-book]. Auckland Star.
- REED, A. W. (1947). MYTHS AND LEGENDS OF MAORIL-AND (2nd ed.). A. H and A. W. REED.
- Rayan, P.M (2005). The Reed Dictionary of Modern Māori Reed Publishing NZ Ltd.
- Māori language Commission. (2012). Te Taura Whiri i te Reo Māori Guidelines for Māori Language Orthography [E-book]. Te Taura Whiri i te Reo Māori.
- Reed, A. W. (2012). The Raupo Book of Maori Proverbs. Penguin eBooks (NZ Adult).
- He Pātaka Kupu. He Pātaka Kupu. Retrieved December 24, 2021, from <https://hepatakakupu.nz/search?idiom=&phrase=&proverb=&loan=&histLoanWords=&keywords=+kak%C4%81>